

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2018.12.7.
COM(2018) 811 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az erdőket és az erdőalapú ágazatot érintő új uniós erdőgazdálkodási stratégia
végrehajtása terén elért előrehaladás**

Bevezetés: az uniós erdőgazdálkodási stratégia

2013-ban az erdőket és az erdőalapú ágazatot érintő új uniós erdőgazdálkodási stratégiáról (a továbbiakban: stratégia) szóló közlemény¹ meghatározott egy új uniós keretet, amely koordinálja az erdészeti vonatkozású politikákat, biztosítja a koherenciájukat, valamint fokozza az erdők és az erdőalapú ágazat hozzájárulását az európai uniós célok megvalósításához. Alapelvei a fenntartható erdőgazdálkodás, az erdők multifunkcionalitása, az erőforrás-hatékonyság és az erdőkért való általános felelősségvállalás.

A stratégia bevonja a Bizottságot, a tagállamokat és a releváns érdekelt feleket egy közös elképzelés kialakításába, valamint az erdészeti vonatkozású politikák koherens tervezésébe és végrehajtásába. Két kulcsfontosságú célt határoz meg 2020-ra: i. biztosítani kell, hogy az EU valamennyi erdejének kezelése a fenntartható erdőgazdálkodási elvek alapján történjen, és ii. az EU fokozottan járuljon hozzá az erdőgazdálkodás fenntarthatóbbá tételéhez és az erdőirtás visszaszorításához globális szinten. Mindkét cél a fenntartható fejlődés három dimenziójával foglalkozik, és holisztikusan közelíti meg az erdőgazdálkodást és az erdészeti politikát.

A stratégia nyolc olyan egymáshoz kapcsolódó kiemelt területtel foglalkozik, amely kiter az erdőgazdálkodással, az erdőalapú ágazattal és a társadalommal kapcsolatos kulcsfontosságú politikákra és szempontokra. Az egyes kiemelt területekhez kapcsolódó „stratégiai iránymutatások” jelzik, hogy a Bizottság vagy a tagállamok miként tudnák a leghatékonyabban megvalósítani ezeket a prioritásokat.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság², illetve a Régiók Bizottsága³ által támogatott Tanács⁴ és Európai Parlament⁵ üdvözölte a stratégiát. Kérésükre reagálva, az Erdészeti Állandó Bizottsággal és az érdekelt felekből álló, a stratégiában azonosított platformokkal együttműködve, a Bizottság kidolgozott egy többéves végrehajtási tervet⁶ (többéves erdőgazdálkodási terv), amely meghatározza a konkrét intézkedéseket, szereplőket és ütemezést a 2015–2020 közötti időszak vonatkozásában.

A felülvizsgálati eljárás

A stratégia értelmében 2018-ig sor fog kerülni a stratégia végrehajtása terén elért előrehaladást értékelő felülvizsgálatra. A többéves erdőgazdálkodási terv szerint, amely

¹ COM(2013) 659.

² HL C 451., 2014.12.16., 127–133. o.

³ HL C 126., 2014.4.26., 3–7. o.

⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/142685.pdf

⁵ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2015-0109+0+DOC+PDF+V0//HU>

⁶ SWD(2015) 164.

2017-ig felsorolja a Bizottság prioritásait, a felülvizsgálat segítene meghatározni a 2018–2020 közötti időszakra vonatkozó prioritásokat. Emellett a Tanács felkérte „a Bizottságot, hogy tegyen jelentést a Tanácsnak a felülvizsgálat során tett megállapításokról, és nyújtsa be ajánlásait [...] 2018-ig”.

A felülvizsgálat során különböző forrásból származó bizonyítékok felhasználására került sor, beleértve a hivatalos szakpolitikai értékelések eredményeit, az uniós jelentéseket és kiadványokat, kiegészítve egy konkrét tanulmánnyal⁷.

Nyolc kiemelt terület – Az előrehaladás összefoglalása

A stratégia eddig a Bizottság, a tagállamok, valamint a köz- és magánszférabeli érdekelt felek számos tevékenységét támogatta és irányította. A többéves erdőgazdálkodási tervben szereplő intézkedések többségének végrehajtása mind a nyolc kiemelt területen a tervezettnél megfelelően megtörtént: körülbelül 30 %-uk teljes egészében végrehajtásra került, néhányuk pedig részben, 45 %-uk folyamatban lévő tevékenység. A tevékenységek mintegy 10 %-a még nem kezdődött meg, és néhány esetben késedelem tapasztalható.

A kiemelt területenkénti előrehaladás a következőképpen foglalható össze:

Vidéki és városi közösségeink támogatása

Továbbra is a közös agrárpolitika (KAP) vidékfejlesztési politikája támogatja leginkább az uniós erdők védelmét és a fenntartható erdőgazdálkodást. A 2014–2020 közötti programozási időszakban 24 tagállam tervezett erdészeti intézkedéseket – ami a vidékfejlesztési programok 90 %-a –, összesen 8,2 milliárd EUR összegű közkiadással. Négy tagállam állami támogatást használt fel az erdőgazdálkodási szükségletei kezelésére⁸.

Az erdőgazdálkodási intézkedések segítséget nyújtanak ahhoz, hogy a tagállamok támogassák a multifunkcionális erdőket és a fenntartható erdőgazdálkodást, valamint ötvözzék ezeket más vidékfejlesztési intézkedésekkel (például tanácsadói szolgáltatások, képzés, beruházások, együttműködés) a konkrét regionális szükségletek kezelése érdekében. Támogatják az erdőterületek nagyságának erdőtelepítéssel való növelését, valamint agrárerdészeti rendszerek létrehozását és felújítását⁹. A fenntartható erdőgazdálkodást támogató egyéb intézkedések közé tartoznak az alábbiak: tűz megelőzés és a természeti katasztrófák megelőzése (a tervezett kiadások több mint 20 %-a); a károkat követő

⁷ Tanulmány az uniós erdőgazdálkodási stratégia megvalósítása terén elért előrehaladásról.

⁸ Németországban például a legtöbb tartomány vidékfejlesztési támogatást, három tartomány pedig állami támogatást nyújt az erdőgazdálkodás céljaira.

⁹ Erdőtelepítési cél: több mint 300 000 ha; agrárerdészeti cél: több mint 80 000 ha.

helyreállítás; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásba való beruházás, környezetvédelmi vagy rekreációs szolgáltatások, illetve ellentételezés a Natura 2000 keretében tett és az önkéntes kötelezettségvállalásokért. A vidékfejlesztés támogatja továbbá az erdők gazdasági értékének növelésére szolgáló és az ipari feldolgozás előtti fafeldolgozást elősegítő beruházásokat.

Az erdőgazdálkodási intézkedések célja, hogy a fenntartható erdőgazdálkodás nagyobb mértékben járuljon hozzá az uniós szakpolitikai célokhoz, mindemellett előnyösek az erdőalapú ágazat számára, támogatják a vidékfejlesztést, és elősegítik, hogy az áruk és szolgáltatások biztosítása a legfontosabb környezetvédelmi politikákkal és éghajlatpolitikákkal összhangban történjen. Az ilyen intézkedések hatálya kellőképpen megfelel a legfontosabb társadalmi és ágazati igényeknek¹⁰.

Bizonyos intézkedések (például agrárerdészet, Natura 2000) alkalmazása eddig még nem hozta meg a várt eredményeket. A bevált gyakorlatok tagállamok közötti és tagállamokon belüli további cseréje és előmozdítása segíthet felszámolni a potenciális korlátozó tényezőket, amelyek gyakran az adminisztratív terhekhez vagy az erdőre érvényes tulajdonjogi struktúrához kapcsolódnak. A 2021–2027 közötti közös agrárpolitikára vonatkozó javaslatnak¹¹ – a nagyobb szubszidiaritás és rugalmasság révén – új lehetőségeket kell teremtenie a tagállamok számára, hogy olyan intézkedéseket tervezzenek, amelyek egyszerűbb adminisztratív eljárásokkal jobban támogatják a helyi szükségleteket és prioritásokat. A 2014–2020 közötti időszakban nyújtott állami támogatásra vonatkozó szabályok folyamatban lévő értékelésének eredményei hozzá fognak járulni az állami támogatási iránymutatás felülvizsgálatához.

Az erdőknek és fáknek a városi és városkörnyéki területekkel való interakciója, illetve ezeknek az ilyen közösségek szempontjából játszott szerepének megértése egyre nagyobb figyelmet igényel.

Az uniós erdőalapú iparágak, a bioenergia és a szélesebb értelemben vett zöld gazdaság versenyképességének és fenntarthatóságának növelése

Az uniós erdőalapú iparágak fenntartható és erőforrás-hatékony módon dolgozzák fel az anyagok és termékek széles körét¹². A stratégiát kísérő uniós erdőalapú iparágakra vonatkozó

¹⁰ A vidékfejlesztés keretében hozott erdőgazdálkodási intézkedések értékelése.

¹¹ COM(2018) 392 final.

¹² Például az alábbiak vonatkozásában: építőipar, bútoripar, nyomtatás, csomagolás, higiéniai termékek, élelmiszer-adalékok, továbbá egyre nagyobb mértékben bioalapú textíliák, vegyi anyagok, gyógyszerek, műanyagok, 3D-s nyomtatási kompozitok és bioüzemanyagok.

terv meghatározta az ezen ágazatok előtt álló kihívásokat és a szükséges intézkedéseket¹³. Az erdőalapú iparágak kibővített értékláncai 2015-ben 3,6 millió munkahelyet támogattak a zöld gazdaságban¹⁴ 640 milliárd EUR összegű forgalom mellett (a hozzáadott érték 200 milliárd EUR), felváltva a fosszilis alapú anyagokat. A stratégia támogatja – egy előremutató erdőalapú ágazatban – a fenntartható és erőforrás-hatékony mobilizációt és erdészeti biomassza-felhasználást, a biogazdaság fejlesztését, a hazai és nemzetközi piacokhoz való hozzáférést, valamint a fokozott kutatást és innovációt.

Ágazati tanulmányok segítettek alátámasztani a versenyképességet és fenntarthatóságot, beleértve az alábbiakat: a fa rendelkezésre állása és a globális versenyképesség¹⁵; az erdőalapú iparágakról szóló uniós jogszabályokkal kapcsolatos költségek összesített becslése¹⁶; a bútorkkal¹⁷ és a fatermékek „lépcsőzetes” felhasználásával¹⁸ kapcsolatos fogyasztói tájékoztatás értékelése (a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervben¹⁹ megfogalmazandó bevált gyakorlatok és iránymutatás²⁰ céljára való felhasználásra). Néhány tagállam támogatja az erdőalapú termékek belföldi piacának növekedését serkentő intézkedéseket, például az építőiparban. Ezzel párhuzamosan az EU az építőipar és az erdőalapú ágazatok vonatkozásában elindította a készségekre vonatkozó tervezett kapcsolatos kezdeményezését²¹.

Nemzetközi szinten előrelépés történt a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatokban, nevezetesen Kanadával és Japánnal a releváns ágazatokban, illetve Ukrajnával a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása terén²².

Jelentős előrelépésre került sor a hetedik uniós keretprogram²³ és a Horizont 2020 kezdeményezés²⁴ keretében, amelyet a nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerség²⁵ is támogatott. Az erdőalapú ágazatokkal foglalkozó technológiai platform²⁶ lehetővé teszi a fokozott innovációs együttműködést. A bioalapú termékekkel kapcsolatos

¹³ SWD(2013) 343.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/index_hu.htm

¹⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/10017/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>

¹⁶ https://ec.europa.eu/growth/content/study-assessment-cumulative-cost-impact-specified-eu-legislation-and-policies-eu-forest-0_hu

¹⁷ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/7572/attachments/1/translations>

¹⁸ https://ec.europa.eu/growth/content/study-optimised-cascading-use-wood-0_hu

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>

²⁰ A közlemény kiadására 2018 vége előtt sor kerül.

²¹ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=hu>

²² Az EU és Ukrajna közötti mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség keretében.

²³ https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm

²⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en>

²⁵ https://ec.europa.eu/growth/sectors/raw-materials/policy-strategy_hu

²⁶ <http://www.forestplatform.org/#/>

köz-magán társulások²⁷ számos alkalmazási területen (például új rosttechnológiák, biokompozitok, bioetanol, biodízel) segítik ezek piaci bevezetését.

A megújulóenergia-irányelv²⁸ elfogadott átdolgozása tartalmazza a bioenergia előállításához használt erdészeti biomasszára vonatkozó új fenntarthatósági kritériumokat. Ezek a kritériumok és az erdőalapú termékek fenntarthatóságával kapcsolatos munka az Erdészeti Állandó Bizottság fenntartható erdőgazdálkodással kapcsolatos kritériumain és mutatóin alapulnak²⁹. Amint maradéktalanul életbe lépnek³⁰, támogatni fogják a fenntartható erdőgazdálkodást az EU-ban és azon kívül.

A mezőgazdaság termelékenységét és fenntarthatóságát célzó európai innovációs partnerség egyik fókuszcsoportha³¹ emellett foglalkozott azzal, hogyan javítható az uniós erdőkből származó biomassza fenntartható mobilizálása. A felülvizsgált uniós biogazdasági stratégiának³² elő kell segítenie az innováció alkalmazását, és tovább kell növelnie az erdőalapú biomassza szerepét a nem megújuló anyagok és termékek felváltása érdekében, mindemellett védenie kell a környezetet, illetve biztosítani kell a körforgást.

Erdők a változó éghajlat alatt

A stratégia támogatja az erdőgazdálkodási gyakorlatokat a nemzeti szakpolitikai keretben – uniós források és a bevált ismeretek segítségével – a kibocsátás csökkentése, a szén megkötése, valamint az erdők stressztűrő képességének kialakítása érdekében.

Az uniós szakpolitikai eszköztár biztosítja, hogy az erdők hozzájáruljanak az éghajlatváltozás mérsékléséhez (LULUCF-rendelet³³) és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz (uniós alkalmazkodási stratégia³⁴). Az ENSZ éghajlatváltozásról szóló egyezménye keretében történő LULUCF-jelentéstétel jelentős előrehaladást ért el az uniós erdőknek az éghajlatváltozás mérséklésére vonatkozó potenciálja kiaknázásban, az éghajlat és az erdők közötti kapcsolat jobb megértésében, valamint a tagállami szakpolitikai menetrendekhez kapcsolódó intézkedések előmozdításában. A LULUCF-rendelet kihangsúlyozza az erdők és a faanyag szerepét a kibocsátás csökkentésében és a szénmegkötésben, még inkább alátámasztva a fenntartható erdőgazdálkodást. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

²⁷ A Bioalapú Iparágak Közös Vállalkozás a Horizont 2020 kezdeményezés keretében (<https://www.bbi-europe.eu/>)

²⁸ Lásd a 2018 júniusában elért ideiglenes megállapodást: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10308-2018-INIT/en/pdf>

²⁹ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/forest/publications/pdf/sfcci-report_en.pdf

³⁰ A Bizottság 2021 januárjáig kidolgozza az operatív iránymutatást.

³¹ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/focus-groups/sustainable-mobilisation-forest-biomass>

³² COM(2018) 673.

³³ Az (EU) 2018/841 rendelet.

³⁴ COM(2013) 216.

tekintetében 25 tagállam rendelkezik nemzeti vagy ágazati alkalmazkodási stratégiával, és ezek többségében kiemelt helyet foglalnak el az erdők³⁵.

Az EU jelentős pénzügyi és intézményi támogatást nyújtott az erdőtűzek és egyéb katasztrófák kezelésére, többek között a KAP, az európai strukturális és beruházási alapok, a kutatás és a LIFE program keretében nyújtott támogatások révén. Az uniós polgári védelmi mechanizmus támogatja az erdőtűzek megelőzését a kockázatértékelés, a kezelési tervek, a korai előrejelzési és riasztási rendszerek, valamint a figyelemfelkeltés révén. A Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központ (ERCC) figyelemmel kíséri az erdőtűzek kockázatát és az incidenseket a koordinált és gyors válasz érdekében, amit az európai erdőtűz-információs rendszer (EFFIS) is támogat. A közelmúltbeli extrém eseményeket követően az uniós polgári védelmi mechanizmus megerősítésére vonatkozó javaslat³⁶ célja az uniós koordinációs eszközök megerősítése a tüzek elleni küzdelem, valamint a megelőzésre és felkészültségre helyezett nagyobb hangsúly érdekében, hozzájárulva az alkalmazkodás és a polgári védelem közötti fokozott interakcióhoz.

Az éghajlatváltozás mérséklésével és az alkalmazkodással kapcsolatos intézkedések és a közöttük lévő szinergiák tervezése, végrehajtása és nyomon követése terén szerzett további tapasztalatok és a bevált gyakorlatok cseréje támogatná az erdők hosszú távú fenntarthatóságát, és biztosítaná a szén-dioxid-tárolásukat.

Az erdők védelme és az ökoszisztéma-szolgáltatások erősítése

A stratégia előnyben részesíti a megelőző megközelítéseket, hogy az erdők biztosítsák az ökoszisztéma-szolgáltatásokat, és hozzájáruljanak a biológiai sokféleséghez. Ebben a tekintetben kiemeli, hogy az erdőgazdálkodási tervek vagy azokkal egyenértékű eszközök képesek lehetnek az áruk és szolgáltatások kiegyensúlyozott biztosítására. Felszólítja a tagállamokat és a Bizottságot az élőhelyvédelmi irányelv és a madárvédelmi irányelv, valamint a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós stratégia végrehajtására, az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére szolgáló módszerek kidolgozására, valamint az erdők természeti tőkéjének védelmére szolgáló uniós források felhasználására.

Az ökoszisztéma-szolgáltatások feltérképezésére és értékelésére szolgáló kezdeményezés (MAES)³⁷ előrehaladást ért el, beleértve egy erdőgazdálkodási kísérleti projektet és az uniós természeti tőkére vonatkozó számviteli rendszerrel kapcsolatos munkát (INCA)³⁸. Az uniós

³⁵ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>

³⁶ „RescEU: új európai rendszer a természeti katasztrófák elhárítására”, amely várhatóan 2018-ban kerül elfogadásra.

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/index_en.htm

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/index_en.htm

pénzeszközök egyre nagyobb mértékben integrálják az erdei ökoszisztéma-szolgáltatások támogatására szolgáló lehetőségeket. Korlátozott mértékben bizonyított, hogyan támogatja a fenntartható erdőgazdálkodás az olyan szakpolitikákat, mint például az uniós víz-keretirányelv, de az ezen a területen uniós támogatással folytatott kutatás, vagyis a vízzel kapcsolatos szolgáltatásokkal foglalkozó projekt³⁹ nagyobb felvilágosítással szolgálhat, támogatva a szakpolitika tervezését és végrehajtását.

Az új növényegészségügyi rendelet⁴⁰ és az idegenhonos inváziós fajokról szóló rendelet⁴¹ megerősítette a károsítók elleni védekezésre szolgáló uniós eszközöket, és javította az uniós erdők és növények védelmét.

A Bizottság kiadta *A Natura 2000 hálózattal és az erdőkkel kapcsolatos iránymutatás*⁴² című dokumentumot, amely a legkülönbözőbb érdekelt felek közös erőfeszítéseinek eredménye. A biológiai sokféleség erdőgazdálkodási tervekbe való integrációját illetően előrehaladás figyelhető meg. A tagállamok, valamint az erdőtulajdonosok és az erdők kezelői igénybe veszik a vidékfejlesztési programokat és a LIFE program által biztosított finanszírozást, hogy támogassák a kötelezettségvállalásaik végrehajtását, és néhányuk elősegítette az erdei genetikai források védelmére és előmozdítására szolgáló kezdeményezéseket.

Az eddigi intézkedések ellenére a biológiai sokféleségre vonatkozó uniós szakpolitika végrehajtása továbbra is jelentős kihívást jelent. Az erdei élőhelyek és fajok megőrzéséről szóló jelentések eddig nem tanúskodnak javulásról. További erőfeszítésekre van szükség az erdőgazdálkodási tervek által a biológiai sokféleségre vonatkozó célkitűzések elérésében játszott szerep növelése, illetve az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosításának támogatása érdekében. A MAES keretében folyó munka véglegesítése, valamint az erdei ökoszisztéma-szolgáltatásokkal és a pénzbeli ellenszolgáltatással kapcsolatos eszközökkel és módszerekkel kapcsolatos kutatás új betekintést nyújt ebbe a területbe.

Milyen erdőink vannak, és milyen változásokon mennek keresztül?

A stratégia arra törekszik, hogy az erdőket és az erdőalapú ágazatot érintő kihívások kezelése érdekében megszilárdítsa a tudásbázist az európai erdészeti információs rendszer (FISE) fejlesztésére vonatkozó együttműködés és koordináció fokozásával (ez a rendszer más adatokkal és információs rendszerekkel szoros összefüggésben referenciaként szolgál az európai erdőkkel és erdészettel kapcsolatos adatok és információk szempontjából) és az adatok uniós szintű harmonizálásával.

³⁹ http://www.cost.eu/COST_Actions/ca/CA15206

⁴⁰ Az (EU) 2016/2031 rendelet.

⁴¹ Az 1143/2014/EU rendelet.

⁴² <https://ec.europa.eu/agriculture/forest/publications>

A FISE-prototípus kidolgozása még folyamatban van. Néhány releváns információs rendszer, például az EFFIS (az erdőtüzek vonatkozásában) vagy a FOREMATIS (az erdészeti szaporítóanyagok vonatkozásában) már működik és naprakész. Folyamatban van az erdészeti adatok harmonizációja többek között annak érdekében, hogy hozzájáruljon olyan nemzetközi folyamatokhoz, mint az európai fenntartható erdőgazdálkodásra vonatkozó mutatókkal kapcsolatos adatgyűjtés.

A FISE létrehozásához továbbra is jelentős erőfeszítésekre van szükség a rendszerfejlesztéssel, az adatgyűjtéssel és a harmonizációval kapcsolatban, valamint integrálni kell a meglévő (például EFFIS, Climate-ADAPT⁴³) vagy jövőbeli potenciális forrásokból (például DIABOLO, MAES) származó erőforrásokat.

Új, innovatív erdőgazdálkodás és a hozzáadott értékkel rendelkező termékek

A stratégia nagyszabású kutatási és innovációs menetrendet javasol, amely fokozni kívánja az ágazat fenntarthatóságát, illetve az innovatív termékek és folyamatok kifejlesztését a Horizont 2020 kezdeményezés, a nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerség, a mezőgazdaság termelékenységét és fenntarthatóságát célzó európai innovációs partnerség⁴⁴, a SCAR⁴⁵, az erdészeti irányítási struktúrák és egyéb releváns uniós fórumok révén, továbbá fokozni kívánja a bevált gyakorlatok koordinációját és terjesztését.

Az uniós finanszírozású kutatás 2007 óta⁴⁶ mintegy 500⁴⁷ projekttel támogatta az erdőalapú ágazatot. A Horizont 2020 kezdeményezés keretében megvalósuló kiadások várhatóan meghaladják a hetedik keretprogram keretében az erdőalapú ágazattal kapcsolatos kutatásra költött több mint 500 millió EUR nagyságú összeget. Az ERFA által biztosított innovációs támogatás kiegészíti ezt, mivel sok uniós régió választott erdészeti prioritásokat az intelligens szakosodási stratégiájában. A mezőgazdaság termelékenységét és fenntarthatóságát célzó európai innovációs partnerség és a nyersanyagokra vonatkozó európai innovációs partnerség összeköti az erdőgazdálkodást a kapcsolódó kutatással az alábbi területeken: agrár-erdészet; az erdei biomassa fenntartható mobilizálása; az éghajlatváltozási és környezeti problémák kezelése; és az értékláncok.

A hetedik keretprogram ERA-NET rendszerei, a FORESTERRA, a SUMFOREST és a WoodWisdom körülbelül 70 projektet támogatott (85 millió EUR) uniós és nemzeti

⁴³ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>

⁴⁵ Agrárkutatási Állandó Bizottság (<https://scar-europe.org/>).

⁴⁶ https://scar-europe.org/images/FOREST/Documents/SWG_forestry_study-v2.pdf

⁴⁷ Az EU CORDIS és az ERA-NET adatbázisaiban 273, a hetedik keretprogram keretében finanszírozott projekt (köülbelül 514 millió EUR) és 214, a Horizont 2020 kezdeményezés által finanszírozott projekt (köülbelül 388 millió EUR) szerepel (2018. október).

forrásokból. A ForestValue⁴⁸ – a Horizont 2020 kezdeményezés által finanszírozott ERA-NET, amely támogatja a bioalapú gazdaságra való áttérést – 17 országot érint, és 20 millió EUR összegű nemzeti és uniós finanszírozást mozgósított. A SCAR keretében az erdészeti kutatással és innovációval foglalkozó stratégiai munkacsoport⁴⁹ támogatta az uniós finanszírozású kutatás koordinációját, a hatályával kapcsolatos tanulmányokat és az eredményeit, valamint a más fórumokhoz kapcsolódó tájékoztatási tevékenységeket.

A kutatási menetrendek, valamint a kutatás és az európai innovációs partnerségek közötti kapcsolatok meghatározása szempontjából előnyös lenne a projekteredmények terjesztésére szolgáló megerősített keretrendszer. Az innovációnak az értékláncok mentén történő határozott aktiválása segítene támogatni az erdőalapú ágazat versenyképességét. A Horizont 2020 kezdeményezés olyan projektekre szólít fel, amelyek hasznosítják a lezárult projektek eredményeit, de az ilyen tevékenységek eredményei még nem láthatók.

Együttműködés erdőink egységesebb kezelése és jobb megismerése érdekében

A koordináció, az együttműködés és a kommunikáció nélkülözhetetlen a különböző ágazati szakpolitikai célok és megközelítések közötti egyensúly kialakítása szempontjából. A stratégia meg kívánja erősíteni az irányítást és kommunikációt, különösen az Erdészeti Állandó Bizottsággal, az erdészettel és parafával foglalkozó társadalmi párbeszédben részt vevő csoporttal, valamint az erdőalapú iparágakkal és az ágazati kapcsolódó kérdésekkel foglalkozó szakértői csoport révén.

Továbbra is az Erdészeti Állandó Bizottság a legfontosabb olyan fórum, ahol sor kerül az uniós erdőkkel és a kapcsolódó kérdésekkel, valamint a stratégia végrehajtásával kapcsolatos megbeszélésekre. A valamennyi releváns uniós szakpolitikai kezdeményezésre kiterjedő információs és vitaülései az erdőgazdálkodási tervre épülő és azzal koherens éves munkaprogramokon alapulnak. Az Erdészeti Állandó Bizottság véleményeket⁵⁰ és jelentéseket²³ tett közzé, amelyeket a releváns döntéshozók is megkaptak. Az Erdészeti Állandó Bizottságban a tagállamok megosztják egymással a tapasztalataikat, kezdeményezéseiket, tudásukat és tanácsaikat. Az Erdészeti Állandó Bizottság alkalmanként találkozik az érdekelt felekkel (az erdészettel és parafával foglalkozó társadalmi párbeszédben részt vevő csoport) és az ágazati szakértő csoportokkal (például a biológiai sokféleséggel foglalkozó csoporttal).

⁴⁸ <https://forestvalue.org/>

⁴⁹ A SCAR erdészeti stratégiai munkacsoportja támogatja a transznacionális kutatást és együttműködést az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése, az ágazati versenyképesség és az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosítása terén.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/agriculture/forest/standing-committee/opinions_hu

Az erdészettel és parafával foglalkozó társadalmi párbeszédben részt vevő csoport évente kétszer ülésezik, és egy megfigyelője van az Erdészeti Állandó Bizottságban. Olyan állásfoglalásokat hozott, amelyek tükrözik az érdekelt felek közös elképzeléseit olyan témákról, mint például a kitermelt fáról szóló uniós rendelet vagy az erdészet szerepe a KAP-ban.

Az erdőalapú iparágakkal és az ágazati kapcsolódó kérdésekkel foglalkozó szakértői csoport⁵¹ 2014 óta működik, és eddig kereskedelmi kérdésekre (különösen a szomszédsági politikában részt vevő államok vonatkozásában), valamint a kitermelt fáról szóló uniós rendelet felülvizsgálatára és a biomassa „lépcsőzetes” felhasználására összpontosított.

Az erdészeti hivatalok európai hálózatának létrehozására vonatkozó terv nem valósult meg. Az európai erdők nemzeti nyilvántartási hálózata (ENFIN) és számos uniós finanszírozású kutatási intézkedés⁵² ugyanakkor előrelépést jelent az európai erdőkkel kapcsolatos harmonizáltabb tájékoztatás felé.

A 2015. évi Eurobarométer felmérésnek az erdők által biztosított előnyök közmegítélésével kapcsolatos eredményei⁵³ arra utalnak, hogy hatékonyabb tájékoztatást kell nyújtani a fenntartható gazdálkodású erdők fontosságáról. Az európai uniós erdészeti kommunikációs stratégia⁵⁴ megközelítése megbízható alapot kínál az azzal kapcsolatos elképzelésekhez, hogy hogyan kezelhetők ezek a szükségletek.

Erdőgazdálkodás globális perspektívából

A stratégia meg kívánja erősíteni az EU szerepét a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítására és az erdőirtás csökkentésére irányuló globális erőfeszítésekben, biztosítva az uniós és a tagállami szakpolitikák és kötelezettségvállalások közötti következetességet. Előmozdítja az erdők szerepét a fenntartható fejlődésben, küzd az erdőirtás és az erdőpusztulás ellen a nemzetközi fórumokon a külső fellépései és az együttműködési fellépései keretében.

Az EU és tagállamai közös álláspontot fogadtak el a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítására a páneurópai (FOREST EUROPE) és nemzetközi erdészeti fórumokon (például UNFF, FAO, ITTO) és egyéb nemzetközi folyamatok során (például a biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény), beleértve a 2030-ra megvalósítandó menetrendet és

⁵¹ Az erdőalapú iparágakkal és az ágazati kapcsolódó kérdésekkel foglalkozó szakértői csoport összehozza az ágazati ipari képviselőket, a tagállamokat és egyéb ágazati érdekelt feleket.

⁵² Többek között például a DIABOLO, két COST intézkedés, és egy folyamatban lévő szerződés az európai erdészeti adatközponttal.

⁵³ <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/69759>

⁵⁴ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/fore/publi/communication-strategy_en.pdf

annak fenntartható fejlesztési céljait, különösen az ENSZ erdészeti stratégiai tervének (2017–2030) végrehajtásával⁵⁵. A FOREST EUROPE-on⁵⁶ belül az EU megvizsgálja annak lehetőségeit, hogy olyan jogilag kötelező erejű páneurópai megállapodásokat kössön az erdők vonatkozásában, amelyek a fenntartható erdőgazdálkodás koncepcióját jogszabály formájába átültetik, kezdetben a világ erdőinek 25 %-át illetően.

Az EU FLEGT cselekvési terv releváns, innovatív választ ad az illegális fakitermelés által jelentett kihívásra, és a végrehajtása jelentősen javította az erdészeti irányítást⁵⁷ a partnerországokban. Az EU és a fakitermelő országok közötti önkéntes partnerségi megállapodások száma folyamatosan nő⁵⁸. Az első FLEGT engedélyezési rendszer (Indonézia) 2016-ban kezdte meg működését. A kitermelt fáról szóló uniós rendelet⁵⁹ felülvizsgálata megerősítette, hogy képes felvenni a küzdelmet az illegális fakitermelés és az ahhoz kapcsolódó kereskedelem ellen, de tovább kell folytatni az egységes és hatékony alkalmazását. A 2015–2017 közötti végrehajtása jelentős javulást mutat. Ezen túlmenően az uniós fogyasztásnak az erdőirtásra és erdőpusztulásra gyakorolt hatásairól szóló tanulmány magyarázattal szolgált ezzel az összetett problémával kapcsolatban⁶⁰. A Bizottság jelenleg új kezdeményezést fog előterjeszteni, hogy fokozza az erdőirtás elleni uniós fellépést.

Az EU fejlesztési politikája támogatja az erdőkkel kapcsolatos globális tevékenységeket, ahogy az a nemzetközi együttműködési és fejlesztési stratégiai tervben (2016–2020) szerepel, és támogatja az inkluzív zöld gazdasági együttműködési beavatkozásokat⁶¹. Sok projekt tanúskodik arról, milyen értékes az uniós és a tagállami – közvetlenül vagy a globális több donor által finanszírozott fellépések révén megvalósuló – támogatás a fenntartható erdőgazdálkodás globális előmozdításában. Az EU emellett támogatja a fejlődő országokat a REDD+ nemzeti tervekben, valamint az erdőirtás nélküli ellátási láncokat előmozdító kezdeményezésekkel. Az EU emellett arra törekszik, hogy belefoglalja kétoldalú kereskedelmi megállapodásaiba a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítására irányuló intézkedéseket, valamint az illegális fakitermelés és a kapcsolódó kereskedelem elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségvállalásokat.

⁵⁵ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N17/184/62/PDF/N1718462.pdf?OpenElement>

⁵⁶ Az európai erdők védelmével foglalkozó miniszteri konferencia (<https://foresteurope.org/>).

⁵⁷ SWD(2016) 275.

⁵⁸ Hat önkéntes partnerségi megállapodás megkötése megtörtént, kilencről pedig tárgyalások folynak (<http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>).

⁵⁹ COM(2016) 74 final.

⁶⁰ http://ec.europa.eu/environment/forests/studies_EUaction_deforestation_palm_oil.htm

⁶¹ <https://europa.eu/capacity4dev/file/80634/download?token=ZXMS3Cz>

Az erdők és az erdőalapú ágazat uniós finanszírozása

A Bizottság különböző uniós finanszírozási forrásokat hozott összhangba a stratégia céljainak és prioritásainak támogatása érdekében. Az erdészeti ágazat fő finanszírozási forrása a KAP (8,2 milliárd EUR összegű közkiadás), összhangban és szinergiában más európai strukturális és beruházási alapokkal⁶², a LIFE programmal és az uniós kutatási keretprogrammal.

Az uniós finanszírozás szempontjából meghatározott éghajlati prioritás jelentős célzott ösztönzést nyújt az erdőkhöz kötődő éghajlat-politikai fellépések előmozdítására. Másrésről nem kerülnek maradéktalanul kiaknázásra az erdők védelmére és az ökoszisztéma-szolgáltatások erősítésére szolgáló finanszírozási lehetőségek.

Az erdőalapú ágazatban a kutatás és fejlesztés általános uniós finanszírozása jelentősen nőtt (2013–2017 között 249 projekt 615 millió EUR összegű támogatást kapott)⁶³, támogatva az innovációt, illetve a növekedés és a munkahelyteremtés előmozdítását.

Az EU fejlesztési együttműködés a 2014–2020 közötti időszakra 235 millió EUR nagyságú összeget különített el a FLEGT és a REDD+ tevékenységek támogatására, főként az Európai Fejlesztési Alap keretében, és ezt kiegészítik országos és regionális együttműködési programok, az irányítás javítására és az erdővédelem előmozdítására összpontosítva.

Következtetés – Előrehaladás a 2020-ra megvalósítandó célok elérése terén

Jelentős előrehaladás történt a 2020-ra megvalósítandó célok elérése terén. A stratégia az elfogadása óta hatékonyan formálta az uniós fellépéseket az alapelvei és célkitűzései mentén, lehetővé tette az erdők és az erdőalapú ágazat szempontjából lényeges valamennyi uniós szakpolitikai terület koordinációját, előmozdította a következetes megközelítést a hazai és nemzetközi szakpolitikákban egyaránt, valamint lehetővé tette, hogy az EU és tagállamai a fenntartható erdőgazdálkodás vezető szószólói legyenek az egész világon.

Jelentős előrelépés történt a stratégia nyolc kiemelt területével és a stratégiai iránymutatásokkal kapcsolatos tevékenységek végrehajtása terén. A tagállamok elismerik, hogy a stratégia befolyásolja politikáikat és fellépéseiket, szubnacionális szinten is⁶⁴.

A stratégia megfelelő szakpolitikai eszköz, amely lehetővé teszi, hogy az EU és tagállamai kezeljék a kihívások sokaságát és foglalkozzanak az erdők szerepével, amikor az új

⁶² Például a tagállamok közel 8 milliárd EUR nagyságú összeget különítettek el az 5. tematikus cél (alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz, kockázatmegelőzés és -kezelés) megvalósítására számos kockázat, köztük az erdőtüzek kezelése érdekében.

⁶³ Az erdőalapú ágazatokkal foglalkozó technológiai platform szerint.

⁶⁴ „Fenntartható erdőgazdálkodás a régiókban”. A Régiók Bizottságának jelentése, 2018.

szakpolitikai célkitűzések és társadalmi prioritások egyre inkább olyan összetett célokat szolgálnak, amelyek néha egymásnak ellentmondónak tűnhetnek. Az erdőkkel kapcsolatos fokozódó társadalmi igények, a megnövekedett nyomás és az éghajlati stresszforrások további erőfeszítéseket és kötelezettségvállalásokat igényelhetnek valamennyi érintett szereplőtől a fokozott koordináció, együttműködés és szakértői részvétel érdekében, beleértve az ágazatokon belül, illetve a Bizottság, a tagállamok és egyéb érdekelt felek között.

Az új szakpolitikai fejlemények kellő figyelmet érdemelnek a végrehajtási időszak fennmaradó részében – beleértve annak biztosítását, hogy az erdők hozzájáruljanak az éghajlat- és energiapolitikai kerethez, mindenekelőtt az új LULUCF és a megújuló energiáról szóló jogszabályok végrehajtásához, miközben alkalmazkodniuk kell az éghajlatváltozáshoz –, hogy megvalósuljanak a Párizsi Megállapodás értelmében vállalt uniós kötelezettségek. A stratégia és prioritásai alkalmasak annak kihangsúlyozására, milyen fontosak az erdők és a kapcsolódó uniós szakpolitikák a 2030-ra megvalósítandó menetrend végrehajtásához az EU-ban és globálisan, különösen az ENSZ erdészeti stratégiai tervének (2017–2030) végrehajtásával.

A stratégia folyamatos, az uniós költségvetés által támogatott végrehajtása elő fogja segíteni, hogy az EU területének 40 %-át borító erdők hatékonyan hozzájáruljanak a területi egyensúlyhoz, a növekedéshez és a munkahelyteremtéshez a vidéki és városi területeken, támogassák az erdőalapú ágazat további versenyképességét és a biogazdaság fejlődését, miközben védik a biológiai sokféleséget, és biztosítják az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. E célok alátámasztásához elengedhetetlen a társadalom tájékoztatása a jól irányított erdők értékéről és fontosságáról, biztosítva ezáltal a fenntartható erdőgazdálkodás erős társadalmi támogatottságát.